

in completely new socio-economic conditions. Dedicated to the pedagogical heritage of Mykhailo Gordienko – principal of the Okhtyr Special Orphanage №1 (Ukraine).

The aim of the article is to investigate the nature and peculiarities of M. A. Gordienko's work from pedagogical positions, with a view to using elements of his experience in working with orphans in modern conditions.

There are not enough informative and analytical publications about M. Gordienko, but his former employees and students, local historians of Okhtyrka are doing a lot to preserve the pedagogical heritage of this talented person. The authors of the article insist that it can be very useful to work with orphans in today's environment.

Keywords: *pedagogical inheritance; Mykhailo Gordienko; orphans; homelessness; special orphanage; management; labor education*

Стаття надійшла до редакції 27.09.2019 р.

УДК 378.011.3-051:796-047.37

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194869>

ОЛЕКСАНДР ПОЛОНСЬКИЙ

ORCID ID 0000-0001-6697-3241

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті визначено роль та місце науково-дослідницької діяльності у системі професійної підготовки майбутнього офіцера національної гвардії, яка є основою формування науково-дослідної компетентності фахівця. Визначено стратегічні завдання підготовки фахівців у Національній академії Національної гвардії України. Встановлено, що науково-дослідна робота академії здійснюється за напрямками п'яти факультетів: оперативно-тактичний; командно – штабний, факультет логістики, гуманітарний факультет та київський факультет. На основі комплексного аналізу встановлено, що Науково-дослідний центр службово-бойової діяльності Академії призначений для наукового забезпечення подальшого розвитку НГУ. Визначено завдання і напрямки діяльності науково-дослідних лабораторій академії. Досліджено структуру та склад науково-технічної ради, визначено функції та напрямки діяльності її секцій: секція військових наук; секція технічних наук; секція гуманітарних наук; секція економічних наук.

Ключові слова: майбутній офіцер Національної гвардії; науково-дослідна діяльність; науково-дослідна компетентність; науково-дослідний центр; науково-дослідні лабораторії

Постановка проблеми. Трансформація соціально-економічних та політичних умов на сучасному етапі розвитку українського суспільства потребує прогресивних інновацій у системі професійної підготовки. В умовах європейської інтеграції, тотальної інформатизації та технологізації освіти зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Для майбутніх офіцерів актуальними є такі якості особистості, як готовність до постійної самоосвіти, креативність, здатність здійснювати пошукову діяльність, отримувати нові знання, бачити перспективи власної самоосвітньої траєкторії і планувати стратегію її розвитку (Бец, 2011).

Завдання, які сьогодні виконує Національна гвардія України вимагає від Академії підготовки сучасних та кваліфікованих офіцерів. Бойовий досвід, кращий досвід країн НАТО та країн міжнародної асоціації FIER (фієп) активно впроваджується в навчальний процес і вимагає від викладачів та курсантів ефективної взаємодії. Все це задля досягнення головної мети – мирного та безпечного майбутнього кожного громадянина своєї країни.

Особливу роль у процесі фахової підготовки майбутнього офіцера Національної гвардії відводиться науково-дослідній діяльності, яка є основою формування науково-дослідної компетентності фахівця. Науково-дослідна робота є провідним видом наукової і науково-технічної діяльності, яка проводиться у Національній академії Національної гвардії України під керівництвом науково-педагогічних (наукових) працівників та спрямована на підвищення якості підготовки офіцерських кадрів, розвитку у них творчого мислення, навичок проведення самостійних наукових досліджень та організації наукової роботи, здатність осмислювати практичні проблеми та ефективні шляхи їх вирішення (Тробюк, 2017).

Наукова діяльність здійснюється відповідно до Конституції України, Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про наукову і науково-технічну експертизу», інших нормативно-правових актів України, що стосуються наукової і науково-технічної діяльності, наказів Міністра внутрішніх справ України, Командувача Національної гвардії України, Міністерства освіти та науки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналітико-пошукова робота з проблеми, яка розглядається, дозволила встановити, що сьогодні існує низка досліджень, у яких розглядається проблематика науково-дослідної діяльності, це, насамперед, праці І. Беца, В. Бордовського, Л. Квіткіна, М. Князяна, О. Торічного, В. Шейка,

А. Яновського. Зокрема, дослідження І. Беца, О. Торічного присвячені науково-дослідній діяльності офіцерів прикордонної служби. Праці О. Царенко присвячені організації наукової діяльності викладачів вищих військових навчальних закладів. Проблеми науково-дослідницької роботи, як засобу формування лідерських якостей курсантів Національної гвардії України, приділили увагу Н. Тробюк та О. Ігнатюк. Питання підготовки компетентних фахівців у військовій педагогіці досліджується у працях О. Барабанщикова, Л. Кандибовича, А. Ліготського, В. Маслова, І. Хорєва, В. Ягупова. В той же час, організаційно-педагогічні аспекти науково-дослідної діяльності фахівців, які здобувають професійну освіту у Національній гвардії України не були предметом окремого наукового дослідження.

Мета статті – проаналізувати зміст та структуру організації науково-дослідної діяльності майбутніх офіцерів Національної академії Національної гвардії України.

Виклад основного матеріалу. Серед стратегічних цілей діяльності в Статуті Національної академії Національної гвардії України серед інших визначено: - підготовка висококваліфікованих кадрів відповідно до пріоритетних напрямів розвитку військової науки; - формування наукових напрямів і шкіл; - підвищення якісного рівня та інноваційної складової наукових досліджень (*Статут НАНГУ*, 2014).

Забезпечення належного рівня підготовки фахівців у НАНГУ спрямовується на реалізацію моделі сучасної освіти, що ґрунтується на ідеї становлення всебічно розвинутої особистості та формування її професійних якостей; удосконалення організації і змісту освітнього процесу для забезпечення європейських стандартів освіти; побудова освітнього процесу на принципах гнучкості, адаптивності, економічної ефективності та інноваційності практичної підготовки.

Національна академія Національної гвардії України – потужний багатопрофільний військовий заклад вищої освіти, який здійснює цільову підготовку військових фахівців. Підготовка офіцерів в Академії здійснюється на 5 факультетах: оперативно-тактичний факультет – готує офіцерів оперативно-тактичного рівня за напрямками службово-бойове застосування, організація технічного, тилового й морально-психологічного забезпечення Національної гвардії України; командно – штабний факультет – здійснює підготовку курсантів на посади командирів підрозділів спеціального призначення, командирів підрозділів зв'язку та командирів підрозділів Національної гвардії; факультет логістики – готує офіцерів-інженерів з експлуатації озброєння й техніки Національної гвардії та фахівців логістичного напрямку; гуманітарний факультет – готує фахівців для роботи з особовим складом, стратегічної комунікації, військового перекладу, військових психологів; київський факультет – готує фахівців за спеціальностями Право та Державна безпека.

Наукова діяльність в Академії спрямована на одержання та використання нових знань у галузі службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку, наукове забезпечення навчального процесу та підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації.

Основними видами наукової роботи курсантів та викладачів Національної академії Національної гвардії України визначено такі: – розробка завдань (тактико-технічних, технічних) на виконання досліджень та вирішення інших наукових завдань; – проведення пошукових та прикладних наукових досліджень; – проведення досліджень на навчаннях та інших заходах оперативної, мобілізаційної і бойової підготовки та повсякденної діяльності Національної гвардії; – розроблення наукових праць, навчальних видань, проєктів нормативних документів (монографій, словників, порадників, підручників, навчальних посібників, дисертацій, статей, проєктів статутів, настанов, керівництв, положень); – наукова і науково-технічна експертиза; – патентно-ліцензійна та винахідницька робота; – види діяльності, пов'язані з одержанням наукових результатів та науковим супроводженням їх практичної реалізації у військах (веб-сайт НАНГУ).

На рис. 1 представлено структурну організацію науково-дослідної діяльності Національної академії Національної гвардії України.

Науково-дослідний центр (НДЦ) службово-бойової діяльності Національної гвардії України (НГУ) призначений для наукового забезпечення діяльності і подальшого розвитку НГУ.

НДЦ виконує покладені на нього завдання як самостійно, так і у взаємодії з факультетами і кафедрами Національної академії НГУ, з'єднаннями, частинами та підрозділами Національної гвардії, науково-дослідними установами, навчальними закладами та науковими підрозділами інших міністерств і відомств України (веб-сайт НАНГУ).

Основними напрямками діяльності НДЦ є наукові проблеми: внутрішньої безпеки України; форм і способів підготовки та виконання службово-бойових завдань НГУ; психології службово-бойової діяльності НГУ; всебічного забезпечення службово-бойової діяльності НГУ.

Основними видами діяльності науково-дослідного центру є: розроблення установчих документів на проведення наукових досліджень; проведення фундаментальних, пошукових та прикладних наукових досліджень з проблем службово-бойової діяльності НГУ; проведення наукових досліджень на навчаннях та інших заходах оперативної, мобілізаційної і бойової підготовки та повсякденної діяльності військ (штабів); узагальнення та поширення передового досвіду оперативної, мобілізаційної, бойової підготовки та повсякденної діяльності військ (штабів); підготовка наукових праць; підготовка, проведення та участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, нарадах тощо; участь у науковому супроводженні розробці та випробуваннях нових, новітніх та модернізованих зразків озброєння і військової техніки; проведення наукових і науково-технічних експертиз, в тому числі із з використанням (або залученням) метрологічних лабораторних комплексів різного типу; розроблення проєктів статутних, нормативно-правових і нормативно-технічних документів; узагальнення та поширення передового досвіду використання сучасних інформаційних технологій у службово-бойовій діяльності НГУ; патентно-ліцензійна, винахідницька та раціоналізаторська робота; дослідження актуальних проблем і перспектив розвитку військової освіти; розроблення і впровадження науковими колективами НДЦ у навчально-виховний процес Національної академії НГУ нових інформаційних технологій і технічних засобів навчання, створених у

результаті наукових досліджень; участь наукових співробітників НДЦ у навчально-виховному процесі та в підготовці наукових і науково-педагогічних працівників; використання наукового потенціалу Національної академії НГУ для підготовки наукових працівників НДЦ; підготовка та подання планово-звітних матеріалів про наукову та науково-технічну діяльність НДЦ відповідно до керівних документів; інші види діяльності, пов'язані з одержанням нових наукових результатів та науковим супроводженням їх практичної реалізації у НГУ (веб-сайт НАНГУ).

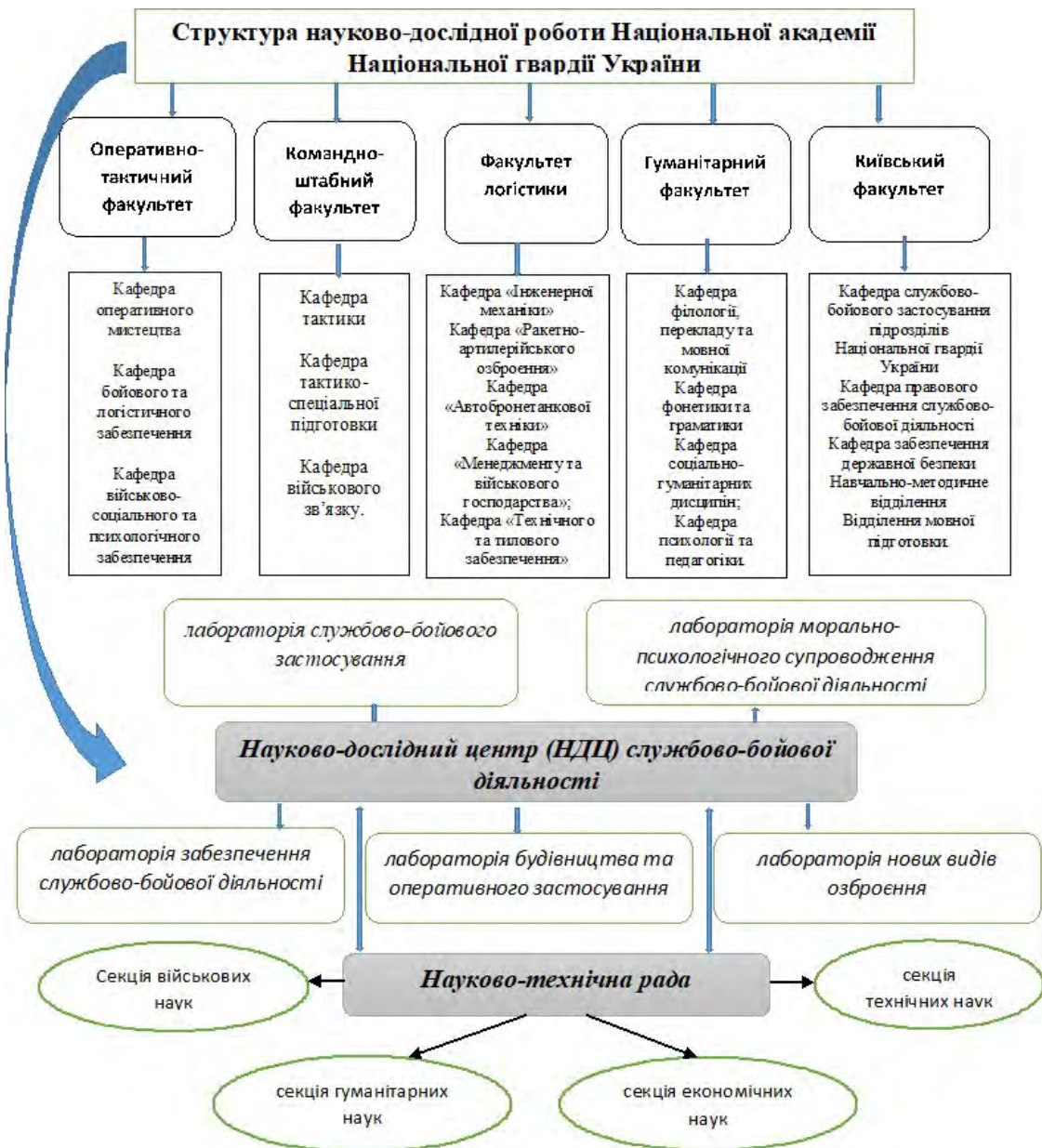

Рис. 1. Структурна організація науково-дослідної діяльності Національної академії Національної гвардії України

Науково-дослідні лабораторії (НДЛ): лабораторія службово-бойового застосування НГУ; лабораторія забезпечення службово-бойової діяльності НГУ; лабораторія морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності НГУ; лабораторія будівництва та оперативного застосування НГУ; лабораторія нових видів озброєння.

З метою проведення всебічної експертизи якості наукової продукції а також успішності підготовки докторантів, ад'юнктів та здобувачів наукового ступеню у Академії функціонує **науково-технічна рада**, яка є колегіальним дорадчим органом Академії, діяльність якої спрямована на реалізацію завдань Академії у науковій та науково-технічній сфері.

Основні завдання науково-технічної ради: – формує пропозиції щодо визначення перспективних напрямків наукової і науково-технічної діяльності Академії і її структурних підрозділів; – здійснює наукове і науково-технічне оцінювання тематики та результатів науково-дослідних робіт; – розглядає та рекомендує вченій раді для затвердження плани наукових досліджень; – координує виконання планів наукової роботи Академії; – розглядає та рекомендує вченій раді теми дисертаційних робіт здобувачів та ад'юнктів, кандидатури наукових керівників (консультантів); – здійснює заслуговування наукових та науково-педагогічних працівників про результати проведення їх наукових досліджень; – здійснює попередню науково-технічну експертизу матеріалів, які готуються на розгляд вченої ради Академії.

Робота науково-технічної ради здійснюється за чотирма секціями: секція військових наук; секція технічних наук; секція гуманітарних наук; секція економічних наук.

Висновки та перспективи досліджень. Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про система науково-дослідної роботи курсантів Національної академії Національної гвардії України спрямована на підвищення якості методологічної підготовки військових фахівців, гармонійний розвиток їхнього наукового мислення, набуття креативності, вироблення творчого підходу до вирішення завдань бойового застосування і експлуатації озброєння і військової техніки. У межах отриманих результатів можна намітити перспективу подальшого студіювання в цьому напрямі, які полягають у визначенні структури та складників науково-дослідної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії.

Список використаних джерел

- Бец, І. О. (2011). Теоретичні основи формування науково-дослідницької компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*, 4, 11-15.
- Тробиук, Н. Ю. (2017). Науково-дослідницька робота як засіб формування лідерських якостей курсантів Національної гвардії України. В кн. О. Г. Романовський (Ред.), *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*: зб. наук. праць (Вип. 46, С. 28-44). Харків: НТУ "ХПІ". Взято з http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/29207/1/Elita_2017_46_Trobiuk_Naukovo.pdf.
- Національна академія Національної гвардії України*: (веб-сайт). Харків: НАНГУ. URL: [www.http://nangu.edu.ua/](http://nangu.edu.ua/) (дата звернення 30.08.2019).
- Статут Національної академії Національної гвардії України*: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 червня 2014 року. Взято з http://nangu.edu.ua/?page_id=53373.

References

- Bets, I. O. (2011). Teoretychni osnovy formuvannya naukovo-doslidnytskoi kompetentnosti maibutnykh ofitseriv-prykordonnykh [Theoretical bases of formation of scientific competence of future frontier officers]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina" [Collection of scientific works of Khmelnytsky Institute of Social Technologies, University of Ukraine]*, 4, 11-15 [in Ukrainian].
- Trobiuk, N. Yu. (2017). Naukovo-doslidnytska robota yak zasib formuvannya liderskykh yakosteï kursantiv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Research work as a means of forming leadership qualities of cadets of the National Guard of Ukraine]. In O. H. Romanovskiy (Red.), *Problemy ta perspektyvy formuvannya natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity [Problems and prospects of formation of national humanitarian and technical elite]*: zb. nauk. prats (Is. 46, pp. 28-44). Kharkiv: NTU "KhPI". Retrieved from http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/29207/1/Elita_2017_46_Trobiuk_Naukovo.pdf [in Ukrainian].
- Natsionalna akademiia Natsionalnoi hvardii Ukrainy [National Academy of National Guard of Ukraine]*: veb-sait. Kharkiv: NANHU. Retrieved from [www.http://nangu.edu.ua/](http://nangu.edu.ua/) [in Ukrainian].
- Statut Natsionalnoi akademii Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Charter of the National Academy of the National Guard of Ukraine]*: nakaz Ministerstva vnurishnykh sprav Ukrainy vid 30 chervnia 2014 roku. Retrieved from http://nangu.edu.ua/?page_id=53373 [in Ukrainian].

POLONSKYI O.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

THE ORGANIZATIONAL CHART OF SCIENTIFIC AND RESEARCH WORK OF THE NATIONAL ACADEMY OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article defines the place and role of scientific and research activity in the system of professional training of the future officer of the National Guard, which is the basis of formation of scientific and research competence of a specialist. It is proved that the formation of scientific and research competence of the future officer provides the transition from educational activities to scientific and research activities and further to professional ones in context of effective solution of a particular number of professional tasks. Strategic tasks of training specialists in the National Academy of the National Guard of Ukraine are defined. It is established that the scientific and research work of the Academy is carried out in the field of five departments: Operational and Tactical; Command and Staff, Logistics Department, Humanities Department and Kyiv Department. The scientific activity in the Academy is focused on acquiring and using new knowledge in the field of service and fighting activities of law enforcement forces, scientific support of the educational process and training of scientific, pedagogical and academic staff of the highest qualification.

It is established that the main direction of scientific activity in Academy is scientific work within on-stage performance groups of scientific and scientific-pedagogical specialists of research center and departments of Academy. Based on a comprehensive analysis, it is established that the Research Center of Service and Fighting Activity of Academy is focused on providing scientific support for the further development of NGU. There are defined tasks and activity areas of research laboratories of the Academy: laboratory of service and fighting applications of NGU; laboratory of service and fighting support of NGU; laboratory of morale service and fighting support of NGU; laboratory of construction and operational

application of NGU; laboratory of new types of weapons. The article defines the directions of current research practiced by research laboratories. The structure and composition of the Scientific and Technical Council are studied, and the functions and directions of activities of its sections are defined: the Military Sciences Section; Technical Sciences Section; The Humanities Section; Economic Sciences Section. The perspectives of international cooperation of the Academy in the direction of scientific and research activities are justified.

Keywords: future National Guard officer; research activity; research competence; research center; research laboratories

Стаття надійшла до редакції 26.09.2019 р.

УДК 373.5.016:62/64]:37.015.31-028.22

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194872>

СЕРГІЙ ПОЛЯКОВ

ORCID ID 0000-0003-2691-7215

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ПОНЯТТЯ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті висвітлюється теоретичний аналіз поняття «графічна компетентність учня основної школи на уроках трудового навчання». Розглянуто основні підходи до визначення поняття «графічна компетентність» у працях вітчизняних та зарубіжних учених. На основі аналізу навчальних програм визначено місце графічної підготовки в трудовому навчанні у рамках проектно-технологічної діяльності. Визначено, що просторове мислення є основою для формування графічної компетентності. Сформульовано авторський погляд на визначення графічної компетентності учня основної школи у процесі трудового навчання як важливого компоненту у формуванні світоглядних навичок учня.

Ключові слова: графічна підготовка; графічна компетентність; трудове навчання; проектно-технологічна діяльність; просторове мислення; учень основної школи

Постановка проблеми. Нова парадигма освіти, розбудова Нової української школи, що зумовлена структурною перебудовою економіки Української держави, впровадження новітніх технічних освітніх засобів націлено на те, щоб сучасна освіта була спрямована на формування соціально значущих компетентностей, які відповідають змісту та динаміці соціально-економічних реалій сучасності. Освітній процес у школі сприяє формуванню творчої особистості учня, здатності до саморозвитку, самоосвіти, дослідницької діяльності.

Трудове навчання як навчальний предмет є одним із кращих для реалізації вище зазначених завдань за рахунок упровадження проектно-технологічного підходу, як основного при вивченні даного предмету. Проектно-технологічна діяльність розкриває міжпредметні зв'язки під час роботи над проектом, спонукає учня використовувати знання з різних навчальних предметів (математики, фізики, образотворчого мистецтва, історії, економіки та ін.) для реалізації власного творчого потенціалу. Особливу роль відведено графічній підготовці особистості, яка представляє базу для формування технічно й технологічно грамотного учня, здатного до практичного використання отриманих знань у майбутній трудовій діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз психолого-педагогічних джерел та методичної літератури показав, що розкриттям та дослідженням різних аспектів поняття графічної компетентності займалась значна кількість науковців. Розробкою проблеми графічної підготовки студентів у вищій школі займалися: П. Буянов, С. Коваленко, Ю. Козак, Г. Ханов, Н. Федотова, Є. Єрцікіна, О. Джеджула, Е. Юматова, Р. Чурбаєв, О. Вох, В. Черноталова, І. Голяд, М. Козяр, Г. Райковська, К. Осадча та ін.

Над розкриттям різних аспектів графічної підготовки у системі середньої та професійно-технічної освіти працювали: Н. Бондар, І. Воронцова, А. Гедзик, Л. Гриценко, Т. Олєфіренко, В. Сидоренко та ін.

Аналіз науково-методичних джерел засвідчив, що проблема формування графічної компетентності в системі загальної середньої освіти у педагогічній практиці не є новою. Але незважаючи на значну кількість досліджень з теорії та методики, проблема формування графічної компетентності учня основної школи у процесі вивчення трудового навчання окремо не досліджувалась, тому потребує ґрунтовного наукового пошуку.

Метою статті є розкриття поняття «графічна компетентність» учня основної школи на уроках трудового навчання.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях є різні підходи до розуміння поняття «графічна компетентність» та виокремлення її складових у залежності від специфіки умов формування. Детально розглянемо підходи науковців до даного поняття.

П. Буянов у своєму дослідженні (Буянов, 2010, с. 174) розглядає графічну компетентність майбутніх учителів технологій як важливу властивість особистості, рівень усвідомленого використання графічних знань, умінь і навичок, що